

ORO INFÖR HÖSTEN

Vad händer om höstterminen måste inledas på distans?

Lärare och elever på gymnasiet bävar för att undervisningen på distans ska fortsätta även i höst. Stora kunskapsstapp och ökad utslagning syns redan tydligt. Samtidigt trycker friskolor och kommuner på för att få grönt ljus för distansundervisning på bred front även efter pandemin.

Britta Edvardsson är lärare för 15 elever på språkintruktionsprogrammet på Bäckadalsgymnasiet i Jönköping. När eleverna skickades hem den 18 mars hade hon bra koll på alla elever, tyckte hon. Hur de mätte, hur de låg till kunskapsmässigt och vad de behövde för att komma vidare i studierna. I dag, en månad senare, har hon tappat kontakten med många i gruppen.

– Det går inte bra för mina elever. Kunskapsmässigt har de stannat eller gått bakåt. De flesta loggar inte in när vi har lektioner. Jag har ingen aning om vad de gör eller hur de har det. Det är jättefina elever, så det känns inte roligt.

Britta Edvardsson

Klassen läser på grundskolenivå och består av elever som varit i Sverige mellan sex månader och fyra år. De flesta har kort skolbakgrund från sina hemländer. Eftersom de inte hinner få behörighet till ett vanligt gymnasieprogram är planen att de ska gå vidare till komvux i höst. Men hur det ska gå för dem som inte klarar den här terminen vet inte Britta Edvardsson. Bara tre av hennes elever är med på alla lektioner och lämnar in uppgifter i tid.

– De tre har stöd och motivation. De har också tryggheten av att ha permanent uppehållstillstånd. Det har inte alla. De flesta har heller inget stöd hemma. En del bor ensamma och tappar lätt motivationen och de som bor med familjer har sällan lugn och ro och en studieplats.

Svårt att räcka upp handen

Om distansundervisningen fortsätter i höst tvingas Britta Edvardsson att ta emot en ny klass med nyanlända elever över nätet, elever som hon inte träffat och lärt känna. De kommer också att sakna träning för hur skolarbetet på distans går till rent tekniskt.

– Det svåraste kommer bli att eleverna måste arbeta så mycket på egen hand när de behöver så mycket lärarstöd hela tiden, säger hon.

Den 17 mars beslutade regeringen att all undervisning på landets gymnasieskolor ska ske på distans. I slutet av april mildrades reglerna något. En-

“Det går inte bra för mina elever. Kunskapsmässigt har de stannat eller gått bakåt. De flesta loggar inte in när vi har lektioner.”

skilt eller i mindre grupper kan elever med särskilda stödbehov få komma till skolan. Det gäller även dem som är i slutet av sin utbildning och behöver genomföra examinationer som inte går att göra via nätet.

– Det mesta på distans sker skriftligt. Det är nästan det enda sättet att få sina kunskaper prövade. Det är jättetufft för elever med olika svårigheter, till exempel dyslexi, säger Ebba Kock, ordförande i Sveriges Elevkårer som har gjort en undersökning om hur eleverna upplevde den första månaden med distansundervisning.

Det visade sig att 37 procent av de drygt 7 000 elever som svarat tycker att de får otillräcklig information om vad som

Ebba Kock

Martin Holmén

förväntas av dem för att nå ett visst betyg. Svaren visar också stora skillnader mellan hur skolorna hanterar betygsättning, examinationer och vad eleverna får för stöd.

– Det är svårt att få det direkta lärarledda stödet på distans. Det kan också vara svårt att räcka upp handen. Det är inte heller många elever som har en bra arbetsmiljö hemma, många pluggar i sängen. Man kanske checkar in i början av lektion-

en och somnar om för att det känns som ingen bryr sig, säger Ebba Kock.

Liten grupp som glänsar

Skolan som fysisk plats är ovärderlig för många elever. Martin Holmén, historielärare på Sankt Botvids gymnasium i Botkyrka, anser att skolans psykosociala arbete är extremt viktigt, inte minst i förorten.

– I ett område som norra Botkyrka ser förankringen i samhället inte likadan ut som i övriga Sverige. Att ha en personlig kontakt med läraren är superviktigt för eleverna här. En bra relation är också vårt främsta pedagogiska redskap, porten till allt lärande. På distans får man inte den relationen.

PÅ SKOLORNA

• Lärare slår larm: Vissa elever slås ut

Hur skulle det gå för dig om distansundervisningen fortsätter i höst? Vi frågade tre elever i årskurs två på estetiska programmet, Sankt Botvids gymnasium i Botkyrka.

Lovisa Wengerzink

- Det skulle vara extremt segt. Man missar ganska mycket när det är distansundervisning. Det är också svårare att hålla motivationen uppe. Det är ju närmare till sängen och frestande att lägga sig och kolla på film istället för att plugga. Det blir ensamt och tråkigt, som ett sommarlov fast man inte är ledig.

Savva Lyalin

- För mig var det en smäll det här med distans. Jag har kommit efter jättemycket på kort tid. När jag är hemma säger mitt undermedvetna att jag är ledig, det är svårt att koncentrera sig. Ett tag trodde jag att jag skulle bli tvungen att hoppa av. Nu har jag kommit igång lite mer och tror att det kan gå. Men det blir jobbigt om det fortsätter.

Marie Asplund

- Det vore jättetråkigt om det fortsätter i höst. Jag saknar verkligen att gå till skolan. Eftersom jag går en fysisk linje, nycirkus, går jag miste om kanske hälften av undervisningen. Akrobatik går inte att ersätta med distans. Det andra funkar helt okej, men det är svårt att ha rättvisa prov. Ingen vet ju om någon fuskar.

Hinner inte genomföra kursplanen

Lärarnas Riksförbund har frågat ett representativt urval av 1 970 medlemmar om hur undervisningen påverkats av pandemin. 1 018 svarade (52 procent). Undersökningen visar bland annat att:

• 4 av 10 lärare har inte kunnat genomföra undervisningen som planerat.

• Nästan 30 procent av det centrala innehållet i kurs- eller ämnesplaner har inte hunnits med.

• 3 av 4 lärare anser att pandemin kommer att ha en negativ påverkan på elevernas kunskapsutveckling.

• Mest drabbade är elever i behov av särskilt stöd.

Hans bedömning är att de flesta elever har tappat en del kunskaper men ändå klarat omställningen bra. De som fallit tungt är de svagpresterande som behöver mycket struktur och handledning. Och den gruppen är ganska stor.

- De dyker inte upp på skärmen, de lämnar inte in uppgifter och det är mycket missförstånd. Kommunikationen blir sämre när man inte kan ha det dagliga spontana snacket i korridoren.

Men Martin Holmén har också märkt att några elever höjt sig och plötsligt börjat glänsa på lektionerna.

- Det är en liten grupp, säg tio procent, som verkar trivas bättre med det här arbetssättet.

Patrick Gladh

Marcus Larsson

Det är elever som ofta har suttit tysta tidigare, som behöver eftertanke, lugn och ro och som kanske inte trivs så bra i ett klassrum.

En kamera i elevens hem

Även Patrick Gladh, rektor på Angeredsgymnasiet i Göteborg, har gjort samma iakttagelse. Han tror att det handlar om någon elev per klass som gått från låg till hög närvaro och full inlämning av uppgifter - en

erfarenhet som han tycker att skolan ska ta till vara.

- För de allra, allra flesta elever kommer undervisning med en närvarande lärare i klassrummet fortsätta att vara det bästa, säger han och påpekar att skolans möjligheter att kompensera för skillnaderna i elevernas förutsättningar minskar när man inte längre träffas i skolan.

- Möjligheterna till stöd i hemmet är också helt klart olika. Det ser vi ännu tydligare nu när vi i princip fått in en kamera i varje elevs hem.

Vill ha ny lag om distans

Nyligen skrev Sveriges största friskolekoncern Academedia, tillsammans med kommunerna

Nacka och Huddinge, en debattartikel i Dagens Industri där de hävdar att vårens distansundervisning redan fått positiva effekter, bland annat i form av ökad elevnärvaro, mindre spilltid och att lärarna blivit mer tillgängliga för eleverna. De vill därför se en ny lagstiftning som tillåter distansundervisning

"En bra relation är också vårt främsta pedagogiska redskap, porten till allt lärande. På distans får man inte den relationen."

Distans- och fjärrundervisning

• Undervisning i gymnasieskolan ska sedan 18 mars ske på distans av smittskyddsskäl. Undantag får göras vid vissa tillfällen för enstaka elever eller små elevgrupper. Folkhälsomyndigheten har utlovat besked i slutet av maj för vad som ska hända efter sommarlovet.

• Regeringen har avsatt 120 miljoner för fler lovskolor som en åtgärd mot förlorade kunskaper under pandemin.

• Distansundervisning är vanligtvis inte tillåten när en skola är öppen. Detta är nu tillfälligt ändrat även för grundskolor. Skolan har dock ingen skyldighet att erbjuda distansundervisning för frånvarande elever. Lärare med milda sjukdomssymtom får undervisa hemifrån.

• Fjärrundervisning innebär att elever och lärare befinner sig i skollokalerna men på olika geografiska platser. Ett regeringsförslag ligger nu på riksdagens bord som innebär att fjärrundervisning blir tillåtet om det inte finns en legitimerad lärare att tillgå eller om elevantalet i ett ämne är litet. I dag är detta mer begränsat.

• Regeringen föreslår också att distansundervisning blir permanent tillåtet för elever som inte kan delta i den vanliga undervisningen av dokumenterade medicinska, psykiska eller sociala skäl. I gymnasieskolan kan detta även gälla elever med andra särskilda skäl.

• Skolverket har tagit fram ett stödmaterial för att hjälpa skolan och lärarna att hantera den nya situationen. Stödmaterialiet har kritiserats av lärarfacken för att vara otillräckligt.

som en permanent undervisningsform i alla skolor. Även Sveriges kommuner och regioner, SKR, och Friskolornas riksförbund har gjort uttalanden i samma riktning.

Marcus Larsson, lärare och grundare av tankesmedjan Balans, menar att det inte är konstigt att lärare och skolägare gör helt olika analys av distansundervisningen.

- Lärare fokuserar på konsekvenserna för undervisningen och arbetsmiljön. Huvudmännen har starka ekonomiska incitament att fortsätta undervisa på distans. Kommunerna vill minska kostnaden för skolan, friskolekoncernerna vill skydda sina vinster.